

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVICAS

Dredništvo in upravnštvo v Koparjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četiri leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Nov program social-demokracije.

Socialna demokracija se pomika čim dalje bolj na desno, odkar so ji odrasli radikalni sinovi, se odcepili od nje in začeli reševati proletariat na svojo lastno pest in po svojem lastnem programu. Kakor je pri nas socialna demokracija po praksi svojih vodij postala sovrstnica meščansko-liberalnega demokratizma, tako je nemška socialna demokracija po svojem programu postala srednje dobra meščanska stranka. Še več: socialna demokracija spoznava, da je njen lastni program zmožen in da bi ona sama prišla v največjo zadrego, ako bi stala pred nalogo, da ta svoj program praktično izvede. Zato se je začela socialna demokracija orientirati na desno, najprej v taktiki, sedaj pa tudi načelno. Erfurtski program, ki je toliko časa veljal kot socialnodemokratski katekizem, so na lanskem strankinem zboru v Kasselu spoznali kot času ne več odgovarjajoč in so izvolili komisijo, ki naj sestavi načrt za nov strankin program. Ta komisija je svojo nalogo izvršila in berlinski »Vorwärts« je te dni priobčil njeno delo. Ta načrt je marksističnim gospodarskim načelom prilil toliko vode, da se koškim razlikuje od socialno-gospodarskega programa vsake količjak demokratične stranke. V naslednjem le nekaj zgledov v dokaz:

Dočim je erfurtski program zahteval združevanje vseh produktivnih sredstev brez izjeme: zemlje, rudnikov, surov, vin, orodja, strojev in prometnih sredstev, govori novi načrt le še o podružabljenju »velikih koncentriranih gospodarskih obratov« — v kolikor so že postali zasebni monopoli ali so si v gospodarskem življenju narodov pridobili nadvlado. Podružabljenja ne razume tako, da naj bi produktivna sredstva prešla v delavsko last, ampak le zahteva: »Vse odredbe skupnega gospodarstva naj streme za tem, da se zajamči čim višji uspeh v produkciji in izboljšanje družabnega položaja delavcev in nameščencev«. Načrt dovoljuje, da se dosedanjim lastnikom proizvodnih sredstev izplača odškodnina v obsegu dejansko izvršenega duševnega in telesnega dela.

Tudi v agrarnem vprašanju ne zahteva novi socialnodemokratski program ničesar, kar ne bi zahtevale vse druge demokratične stranke. O komunistiranju vse zemlje ni nobenega govora, ampak le zahteva, da naj se »veleposestva polagoma prevedejo v zadružno obratno obliko«.

Na kako korenito izpremembo sedanjega gospodarskega sistema, na kak prevrat v gospodarstvu socialna demokracija ne misli več. Umevno je, da potem nima interesa niti na političnem prevratu in da odklanja »vsako diktaturo«, torej tudi diktaturo delavstva. Njene politične zahteve so »dobro meščanske« in slovijo: »Nemška republika naj se izgradi v enotno državo. Občine, okraji, okrožja in pokrajine naj določijo samoupravo, izvršba državnih zakonov naj se pod državnim nadzorom izroči samoupravnim oblastem«.

Novi socialnodemokratski program je torej še slaboten odsev prvotnih marksističnih načel. Podpisati bi ga mogel vsak jugoslovanski demokrat in nihče ne bi mogel več očitati socialni demokraciji, da vara množice z nedosegljivimi cilji. Marxova revolucija proletariata je šla rakom žvižgat.

Toda kakor so socialni demokrati pustili na svojih gospodarskih in političnih zahtevah, tako trdovratno so ohranili svoj kulturni protiverski program. Tudi po novem načrtu naj bi bila vera zgolj »pri- vatna stvar« vsakega posameznika, s katero javnost nima nikakega opravka. Zato naj se izvrši ločitev cerkve od države, vera naj se izključi iz šole, vsa vzgoja mladine bodi naloga skupnosti in tudi družinska vzgoja služi le skupnosti. To se pravi: Vse drugo sme ostati zasebna last, samo duše naj se »podružabijo«, zato da se odtegnejo veri in njenemu vplivu, zato da se veri vzamejo verniki.

Tu socialna demokracija znova dokumentira, da je v bistvu le napadna četa mednarodnega svobodomiselnosti, ki mu vlada židovstvo in mamonižem sploh. Zato socialni demokraciji tudi v bodoče ne moremo zaupati.

Pogreb Milorada Draškovića.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Včeraj popoldne se je vršil pogreb Milorada Draškovića. Prestolnica je bila vsa v črnih zastavah, na ulicah, kjer je šel sprevod, pa je bila zbrana ogromna množica ljudstva tudi iz notranjosti Srbije in iz Banata in drugih krajev. Malo po 9. uri so iz »Oficirskega doma« prinesli ministri dr. Kumanudi, Pribičević, dr. Kukovec, dr. Krizman in nekateri poslanci krsto in jo postavili na lafeto. Tu se je od pokojnika poslovil v imenu vojske polkovnik Grozić, na kar se je pričel pomikati sprevod. Pred krsto je šla vojaška godba, nosilci vencev, za krsto pa zastopniki vlade, poslanci, diplomatski zastopniki tujih držav, zastopniki državnih uradov, društev in korporacij in oddelek vojaštva z baterijo topništva. V cerkvi, kjer je prisostvoval obredom tudi princ Gjorgje z bivšim vojnim ministrom Hadžićem, se

je govoril v imenu akad. omladine pravnik slavne cerkve episkop Hilarij; dr. Kumanudi v imenu vlade; Ljuba Davidović v imenu demokratskega kluba; v imenu parlamenta dr. Janjić, v imenu radikalnega kluba Marko Gjurišić, na kar so episkop Hilarij, Nikola Pašić, ostali ministri in zastopniki tujih držav izrazili pokojnikovi soprogji svoje sožalje. Nato je krenil sprevod proti pokopališču. Pred vseučiliščem je govoril v imenu akad. omladine pravnik Raić, v imenu belgrajske občine Dobra Mitrović in v imenu invalidov Dobra Nežić. Na pokopališču so še govorili v imenu Hrvatov dr. Tomljenović, v imenu Slovencev minister Pucelj in v imenu volivcev T. Melin, na kar so spustili krsto v grob, vojaštvo pa je pokojniku izkazalo poslednjo čast. Na grob je bilo položnih 120 vencev.

Proti komunistom.

Belgrad, 25. julija. (Izv.) Iz zanesljivega vira se doznava, da bo na prvi seji zakonodajne zbornice Pašićeva vlada zahtevala pooblastilo, da dobi popolnoma svobodne roke v postopanju proti komunistom. V slučaju, da bi večina to njeno zahtevo odbila, poda vlada demisijo. Po razpoloženju v vladnih večinskih krogih sodeč, bo večina izrazila vladi popolno zaupanje in ji dala zahtevano pooblastitev. Kake mere bo vlada povzela, se za sedaj še ne ve.

DEMONSTRACIJE V BELGRADU.

Belgrad, 25. julija. (Izv.) Včeraj popoldne se je vršilo v Belgradu na Terazijah veliko ljudsko zborovanje proti komunistom in protidržavnim elementom. Ob ogromni udeležbi ljudstva so govorili predsednik invalidskega združenja major Štefanović, pravnik Ivaničević, poslanec dr. Janjić in poslanec dr. Čubrović. Vsi govorniki so obsodili atentat na regenta Aleksandra in ministra Draškovića ter delovanje komunistov. Pozvali so ljudstvo, da zahteva od vlade, da takoj uveljavi zakon »o redu in radu«. Ljudstvo samo pa naj se organizira v narodni obrani. Končno je bila z velikim odobravanjem sprejeta resolucija, v kateri se izraža ogorčenje nad krivcem obeh atentatov, ki sta naperjena pred

vsem proti edinstvu države. Meščani prestolice države SHS izjavljajo, da bodo z vsemi silami delovali proti vsem zunanim in notranjim sovražnikom naše države. Pozivajo vlado in narodno skupščino, da podvzame najenergičnejše mere proti vsem razornim elementom in da takoj uveljavi zakon v zaščito države. Pozivajo vse ljudstvo in politične stranke, da naj osnujejo narodni blok in konečno izražajo svoje spoštovanje in udanost dinastiji Karagjorjevičev, narodu in domovini.

DEMONSTRACIJE V SARAJEVU.

Sarajevo, 23. jul. (ZNU) Danes ob 17. uri je došel pred poslopje pokrajinske vlade sprevod nacionalističnih železničarjev, ki so demonstirali proti komunistom in njihovi teroristični akciji. Z balkona poslopja se je zahvalil zastopnik kraljevega namestnika G. Teftendarović, načelnik ustavnega oddelka pokrajinske vlade, ki je rekel da je dolžnost vseh mečanov izvesti borbo proti komunističnim elementom, ki hočejo ogroziti našo državo. Ob tej priliki je govoril tudi neki železničar, ki je napovedal boj nacionalistov proti destruktivnim elementom v državi.

Največja slovenska kmečka občina v rokah SLS.

Novo mesto, 24. julija. (Izv.) Danes so se vršile ponovne volitve v občini Smihel-Stopiče, ki je gnezdo samostojnih agitatorjev. Nasprotniki so napeli vse moči, da dobijo v roke največjo občino v Sloveniji. Nešteti agitatorji iz vrst novomeške in grmske »inteligence« so hodili od vasi do vasi, grozili našim pristajšem, obljubovali vse mogoče stvari in skušali podkupovati. Vse to pa jim ni prav nič pomagalo. Rezultat današnjih volitev je namreč sledeči: SLS 396 glasov, 15 odbornikov; Kmečka zveza 107 glasov, 3 odbornike, SKS 330 glasov, 12 odbornikov in Delavska kmečka republikanska zveza 75 glasov, 2 odbornika. Pri zadnjih volitvah, ki so bile razveljavljene, so dobili samostojni 357 glasov, so torej nazadnjevali za 27 glasov, dočim je naša stranka napredovala za 75 glasov. Pri zadnjih volitvah je namreč dobila SLS 428 glasov, dočim imata SLS in KZ sedaj 503 glasove. — Neustrašenim našim volivcem vsa čast!

OROŽNIK USTRELIL SINA DR. ARNOLDA.

Zagreb, 25. julija. (Izv.) Včeraj je bil v vlaku v bližini postaje Sesvetine od železniškega orožnika ustreljen sin vseučilišnega profesorja dr. Gjura Arnolda, Zlatko Arnold, uradnik Hrv. eskomptne banke. To se je zgodilo na sledeči način. V vlak je vstopil neki Rudolf Hrovatić, katerega je orožnik Dušan Krušić naharil. Arnold je vzel Hrovatića v zaščito, vsled česar mu je dejal orožnik, da je komunist. Ko mu je Arnold odgovoril, da ni komunist, je orožnik ustrelil nanj s puško. Mladenec je bil na mestu mrtev, Hrovatić pa težko ranjen. Dogodek je izzval med ljudstvom, predvsem v Zagrebu, veliko

Krščansko socialno delavstvo Ljubljane!

V nedeljo, dne 7. avgusta t. l. priredi ljubljansko krožje J. S. Z.

izlet v Tržič.

Z izletom je združen po sv. maši ob 10. uri popoldne

veliki orlovski tabor.

Na taboru nastopijo naši vaditelji in zastopniki tovariških zvez.

Vabimo vse kršč. soc. delavstvo in pa njega prijatelje k čimvečji udeležbi. Vožnja je polovična na vseh progah državne železnice. Prijave sprejema tajništvo J. S. Z. Ljubljana, Stari trg št. 2, I nadstr. in tov. Jože Rutar, kolportajni oddelek Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani.

Dne 7. avgusta vsi v Tržič!

Okrožje JSZ, Ljubljana.

Politični dogodki.

+ Volivci proti svojemu poslancu. Milorad Miloradović je svoječasno izstopil iz zemljoradniškega kluba in stopil v samostojno kmečko stranko ter glasoval za ustavo. Radi tega njegovega nastopa so volivci okroga Počarveca priobčili v »Selu« izjavo in poziv, da naj takoj odloži svoj mandat, ker je on s svojim dosedanjim delovanjem pokazal, da ne dela v smislu programa, na podlagi katerega je bil izvoljen za poslanca. Njegovi volivci mu odvzemajo pravico govoriti v njihovem imenu.

+ Naša inozemska poslanstva in konzulati. V ministrstvu zunanjih del je dogotovljena lista imenovanj v diplomatski službi, v kolikor so se vladne stranke sporazumele med seboj. Glede izpolnitve poslaniških mest se bo definitivno sklepalo potem, ko se sestane narodna skupščina.

+ Konferenca ministrov baltičskih držav v Helsingforsu. Od 25. do 28. julija se vrši v Helsingforsu konferenca ministrov zunanjih zadev baltičskih držav. Poljsko zastopa na tem sestanku viceminister Dombki. Po nekaterih vesteh bodo na tem sestanku razpravljali o skupni akciji proti sovjetski vladi v ozirom na notranji položaj Rusije. Samemu sestanku se v političnih krogih ne pripisuje velike važnosti.

+ Trgovska pogodba med Ameriko in Avstrijo. Ameriški delegati za trgovska pogajanja so prispeli te dni na Dunaj, kjer se bodo v kratkem pričela pogajanja. Avstrijska vlada upa, da ji bo uspelo zagotoviti si pomoč ameriške vlade.

Dnevni dogodki.

— Odkritje spominske plošče dr. Lovro Pogačniku. V Kamni gorici se na rojstni hiši dr. Lovra Pogačnika na Veliki Šmaran dne 15. avgusta t. l. skromna spominska plošča v hvaležen spomin njegovega delu za probujo krščanskega ljudstva. Po sv. maši na prostem bodo ob priliki odkritja govorili zastopniki organizacij, popoldne po litanijah se vrši javna telovadba. Pri slavnosti sodeluje jeseniška godba. Izkaznice za polovično vožnjo in kosilo (po 20 K) se naročajo do 10. avgusta pri Orlovski zvezi. Prijatelji, ki posejite Brezje, napravite še prijetni izprehod v Kamno gorico. Društva z zastavami in narodne noše dobrodošle! Na postaji Otoče čakajo odposlanci, ki povedejo udeležence v Kamno gorico. Pokažimo, da znamo ceniti delo velikih mož! Iskreno vabljeni! — Pripravljalni odbor.

— Ustavitev strokovnega lista. Vlada je prepovedala izdajanje strokovnega lista »Radniški sindikat«, ki je pred kratkim pričel izhajati v Belgradu.

— Utonil je včeraj popoldne ob 3. uri v Kosezah 28letni delavec David Šolar iz Kroke. Kopal se je v bajerju pri opekarni Kranjske stavbinske družbe, kjer je kopanje prepovedano, na kar ga je že opozoril delovodja. Truplo vtopljenca je po trirurnem iskanju izvelel delavec Jože Luznar. Prepeljali so ga v mrtvašnico v Dravlje.

— Novi šolski zakoni. V bližnjem zasedanju parlamenta pridejo na dnevni red novi šolski zakoni, s katerimi se v cel državi enotno uredi visoke, srednje, meščanske in ljudske šole.

— Mednarodni kongres zasebnih nastavljenecv se bo vršil na Dunaju od 10. do 12. avgusta t. l. Na kongresu, ki ga sklicuje Mednarodna zveza zasebnih nastavljenecv, bodo zastopane tudi vse jugoslovanske zasebnouradniške organizacije. Na kongresu bo med drugim na dnevnem redu sestava in sklepanje pravil za mednarodno zasebnouradniško zvezo, dalje poročila o socialni zakonodaji v posameznih državah, o dosedanjih uspehih zasebnouradniških organizacij itd. V zvezi je sedaj nad 1 milijon članov.

— 50-letnica zagrebske požarne brambre. Zagrebsko prostovoljno gasilno društvo bo 15. avgusta t. l. praznovalo 50-letnico svojega dela. Ob tej priliki se bodo vršile velike slovesnosti.

— Zveza jugoslovanskih zasebnih nameščenecv in komunisti. Zveza jugoslovanskih zasebnih nameščenecv s sedežem v Zagrebu je že svoj čas zahtevala od Centralnega jugoslovanskega delavskega strokovnega sveta, v katerem je bila zastopana, naj pretrga vsako zvezo s komunistično stranko. Ker na ponovne zahteve ni dobila niti odgovora, je 11. t. m. naznanila Centralnemu svetu svoj izstop.

— Za hrvatsko narodno prosveto. Poverjenik za nauk in bogočastje v Zagrebu dr. Alaupović je iz sredstev poverjenišva ustanovil štiri velike fonde za hrvatsko narodno prosveto. »Matica Hrvatska« je dobila dva milijona kron za izdajanje poljudnih spisov, tri fonde po 1 milijon kron je dobil narodni muzej v Zagrebu. Vsi fonde si morajo rabiti v svrhu, da se zavest narodne in državne edinstvi med hrvatskim ljudstvom povzdigne.

— Šole za odrasle na Hrvatskem. Hrvatska vlada je sestavila načrt za izobraževanje odraslih po vaseh. Načrt obsega deset točk: 1. Pobijanje nepismenosti v analfabetskih tečajih in takozvanih »hišnih solah«; 2. tečaj za nadaljno izobrazbo; 3. ljudska predavanja; 4. strokovni tečaj; 5. tečaj za gospodinjstvo; 6. šola za gospodinjce; 7. ljudske knjižnice; 8. gojenje petja in glasbe; 9. izletji; 10. prosvetne zabave in proslave. Kakor vidimo, je to program, ki ga med Slovenci že davno vrši naša Krščanskosocialna Zveza.

— Za vzgojo obrtno-industrijskega naraščaja v Bosni in Hercegovini. Ministrstvo za socialno politiko v Beogradu je pozvalo svoje poverjenišvo in Sarajevu, naj sestavi vse potrebne statistične in druge podatke o sedanjem položaju obrtno-industrijskega naraščaja v Bosni in Hercegovini in jih čim prej pošlje ministrstvu s primernimi predlogi za povzdigo vzgoje in izobrazbe tega naraščaja. Sarajevsko poverjenišvo je za sodelovanje pri tej nalogi naprosilo društvo »Hrvatskega Radiša«.

— Romanje v Marijo Bistrico je letos nenavadno številno. Iz vseh krajev Hrvatske, Štajerske in Kranjske prihajajo tjakaj procesije. Samo predzadnjo nedeljo je prišlo tjakaj 17 procesij s skupno nad 20 tisoč romarji.

— 4. češkoslovaško državno posojilo in bivša vojna posojila. Češkoslovaška vlada pripravlja novelo k zakonu o 4. državnem posojilu, ki naj bi se deloma izvedlo z zamenjavo bivših avstrijskih in ogrskih vojnih posojil. Novela se v prvi vrsti ozira le na velike podpisovatelje vojnih posojil, kar kaže kako velik je vpliv kapitalizma tudi na Češkoslovaškem. Sicer je pa upati, da se bo novela tekom razprave v narodni skupščini izpremenila na korist malim podpisovateljem.

— Smrtina nesreča na železnici. Železniški čuvaj Anton Šimnic z Dobrave je našel 9. t. m. ob 21. uri 55 minut na severnem izhodu železniške postaje Dobrava ob levi strani proge mrtvega ležati delavca Franciška Bregarja, kateri je imel na čelu veliko in malo rano pod brado. Rajnika je povozil vlak. Mrliča so prenesli v mrtvašnico na Dobravo, kjer so ga pokopali. Ponesrečenec je bil rojen 5. decembra 1854 v Gaberjah, občina Št. Vid pri Zatični.

— Gibanje zagrebskih stavcev. Med zagrebskimi stavci in tiskarnarji so se začela pogajanja zaradi zvišanja plač. Stavci so imeli shod, na katerem so govorniki ugotovili, da se v Zagrebu s 750 K na teden nikakor ne da živeti. Tedenski eksistenčni minimum je približno 1100 K. V tem pravcu gredo zahteve stavcev.

— Izgred v hotelu »Stok« na Dobravi. Znani nekdanji gostilničar v Ljubljani g. Avguštin Zajc upravlja sedaj hotel »Stok« na Dobravi. Dne 19. marca letos sta prišla v hotel Anton Pikon in njegov oče Jožef. Tone Pikon je sunil gosta Kremžarja tako da je padel na tla. Gostje so nato odšli, Pekona sta se pa vrnila in pričela s stoli razbijati po sobi in sta metala stekleno posodo po tleh, tako da je bil Zajc oškodovan za 5529 kron. Anton Pikon je bil za to po deželnem sodišču v Ljubljani obsojen na 2 meseca ječe.

— Pretep v Zg. Berniku. Janez in Marija Dežman sta 23. majnika letos podirala plot, katerega je napravil pri svoji hiši Alojzij Jenko. Ko je Jenko za to izvedel, je pritekel z motiko in udaril z njo

po sekiri, s katero je Dežman podiral plot. Dežman je na to udaril Jenkota dvakrat z usedom sekire po glavi in ga davil. Dežman je bil obsojen na 3 tedne ječe.

— Obsojena vlomilca. Josip Dodič je služil pri Janezu Žirovniku v Hruševem za hlapca. Ker mu delo ni dišalo, je 1. junija gospodarju ušel in mu odnesel več reči v vrednosti 1860 kron, katere je na Vrhniki za 300 kron prodal. Na Vrhniki je srečal Avgusta Jekovca, s katerim sta vlomila na Zaplanem in oškodovala Franca Gabrovška, Ignaca in Franciško Otrin za nad 4000 kron. Deželno sodišče v Ljubljani je obsojilo Jekovca na 15 in Dodiča na 4 mesece težke ječe.

— Ukradena telica. Janez Slabe, ki je bil radi tatvine že šestkrat predkaznovan, je ukradel Antonu Debevcu na Padežu tri tisoč kron vredno 2 letno telico, katero je prodal mesarju Bučarju na Rakeku za 1000 kron. Obsojen je bil na 2 meseca strogega zapora.

— Ker si je prisvojil najdeno denarnico, v kateri je bilo 4082 kron, je bil Josip Mauser iz Planine obsojen na 1 mesec ječe.

— Dva konja ukradena sta bila s paše na Lovski planini pri Cerknem Antonu Sedeju. Konja so dobili v Podbrdu in na Petrovem brdu.

Ljubljanski dogodki.

lj Vlom v cerkev na Rožniku. Cerkovnik na Rožniku Stanko Mrzlikar je dne 22. t. m. zaklenil cerkev in odšel. Dne 23. t. m. je zapazil, da je bila v žagradu izvršena tatvina. Tat je ukradel 3 kelihe in 2 mali monštranci, v tabernakelj ni bilo vlomljeno. Izključeno ni, da se je priplazil tat v žagrad in izvedel tatvino v času, ko je postrežnica snajila cerkev.

lj Prijeti vlačugi. Aretirani sta bili Marija Cepuder in Marija Gril, ker sta pohajali po Lattermanovem drevoredu.

lj Nepreviden šofer. Na Gosposvetski cesti je povozil avtomobil nekega otroka. Neprevidni šofer bo strogo kaznovan.

lj V Ljubljani prijeto goljuf. Policija je zaprla Istvana Nemetka, ker je izvedel več goljufij.

lj Pretep v Sokličevi gostilni. V Sokličevi gostilni je bila večja družba. Ljubosumnost je povzročila prepir in iz nje se je razvil pretep, v katerem je Demšar sunil z bajonetom Staniča v levo roko. Učak je navail s stolom na Sokličevega sina, ki mu je ušel; Učak je na to udaril s stolom po vratih in razbil tri šipe.

lj Pobegli deček. Staršem je ušel v Knezovi ulici stanujoči, l. 1907 rojeni Josip Božič.

lj Brezposelnost v Italiji se čuti že tudi v Ljubljani, ker prihaja iz Trsta in iz drugih krajev, katere so nam ugrabili Italijani, vedno več brezposelnih ljudi, ki iščejo zasluzka v Jugoslaviji. V Ljubljano so prišli 3 Italijani brez pravih papirjev, ki bodo strogo kaznovani. Bati se je posebno tržaških svedrovcev-specialistov, kateri vlamljajo blagajne.

Naša društva.

d Šentjakobsko prosvetno društvo priredi v nedeljo dne 7. avgusta izlet v Presko in Medvode. Odhod iz Ljubljane z gorenjskim vlakom jutraj ob 6. uri 35 min. ali peš (2 uri in pol). Vožnja stane sem in tja 6 dinarjev. Če se bo oglasilo dovolj udeležencev, se bo oskrbela polovična vožnja. Ob 8. uri bo v Preski sv. maša s petjem. Nato dopoldne ogledovanje gradu Goricane, papirnice in okolice. Kosilo (ob 12. uri) bo oskrbel posebni društveni odsek. Popoldne ob dveh dohodu pete litanije, nato v društvenem domu igra, potem prosta zabava do odhoda v Ljubljano (vlak ob 8. uri 45 min.). — Da bo mogoče pravočasno oskrbeti polovično vožnjo in urediti kosilo, naj se vsi, ki se nameravajo udeležiti izleta, namudoma priglase nabiralki ali pa v šentjakobskem župnišču, II. nadstr. Izleta samo v skrajno neugodnem vremenu ne bo. Ker je kraj zelo lep in ne daleč, torej stroški ne preveliki, vabimo vse člane in članice ter prijatelje društva, da se izleta v obilnem številu udeležijo. — O d b o r.

d Zveza služkinj Krekove prosvete naznanja, da je pisarna na Poljanski cesti šte. 4 vsled dopusta uradnice zaprta do 1. avgusta. Po 1. avgustu se pa preseli v Dobrodolno pisarno na Poljanski nasip šte. 10. — O d b o r.

GORNJA ŠLEZIJA.

Nauen, 21. julija. (Radio Grič.) Kakor poročajo listi, nameravata Francija in Belgija odposlati več francoskih divizij in nekaj belgijskih čet v Gdansko in odtod v Gornjo Šlezijo.

Nauen, 21. julija. (Radio Grič.) »Deutsche Allgem. Zeitung« ugotavlja: Vesti francoskega izvora, po katerih je državni kancelar izjavil v razgovoru z nemškimi novinarji, da je zaprosil za posredovanje v gornje-šlezkem vprašanju in da je v tem smislu sledila tudi službena akcija nemške

vlade v Washingtonu, so popolnoma neutemeljene, ker se o tem v Berlinu sploh ni govorilo.

LDU Nauen, 24. julija. (Radio Grič.) Kakor javljajo listi, je predsednik gornje šleziške medzavezniške komisije general Lorend odpotoval preko Prage v Pariz.

LDU Nauen, 24. julija. (Radio Grič.) V zvezi z afero razpečavanja ponarejenega denarja je odredilo bavarsko drž. pravdnistvo, da se izvede preiskava proti bivšemu prominentnemu ministru Frauendorferju.

E. Bulwer: Poslednji dnevi v Pompejih.

125

(Dalje.)

»Lotiti se morava svoje naloge in potem bežati!« je rekel z nizko šepetajočim glasom, ki se ga je sam ustrašil. Stopil je na prag, se ustavil, odšel po vročem tlaku in čez svoje mrtve brate proti sveti kapei ter poklical Burbona, da mu sledi. Toda gladijator se je stresel in se umaknil nazaj.

»Toliko bolje!« si je mislil Kalen, »toliko večji bo moj plen!« In hitro si je naložil lažje prenosljive tempeljnih zakladov in pohitel od svetega prostora, ne da bi se zmenil za svojega tovariša. Nenaden blisk iz gore je pokazal Burbonu, ki je stal nepremično na pragu, bežečo in obloženo postavo svečenika. Ojunačil se je in stopil dalje, da bi se mu pridružil, ko se je strahna ploha pepela vsula ravno njemu pred noge. Gladijator se je zopet umaknil. Tema ga je obdala. Toda ploha se je vsipala dalje — hitro; kupi pepela so vedno bolj naraščali in dušili — smrtni plini so izhlapevali iz njih. Nesrečnež je lovil sapo — poskušal v svojem obupu zopet ubežati — pepel je zasul prag — zakričal je, ko so se njegove noge umaknile pred vrelo tekočino. Kako bi mogel uteči? Na odprti prostor ni mogel priti, in ako bi mogel, bi moral kljubovati njegovim grozotam. Najbolje je kazalo ostati v sobici, kjer je bil vsaj varren pred usodopolnim ezračjem. Vsedel se je na tla in stisnil skupaj svoje zobe. Strupeni in dušeci zrak je polagoma prodril v sobo. Ni ga mogel dalj časa prenašati. Njegove oči so se ozirale naokoli in zagledale daritveno sekiro, katero je kak svečenik pustil v celici; zagrabil jo je. Z obupno močjo svoje orjaške roke si je skušal narediti pot skozi zidove.

Medtem so se ulice že izpraznile, množice so se razpršile v zavetje; pepel je začel polniti nižje dele mesta, semintja pa je bilo slišati stopinje bežečih, ki so oprezno stopali po njem, ali videti njihove blede in prepadene obraze pri modrem svitu bliskov ali negotovi svetlobi bakelj, s pomočjo katerih so skušali voditi svoje stopinje. Toda vrela voda ali padajoči pepel ali tajinstveni in viharji vetrovi, ki so se pojavljali in izginevali v enem trenutku, so pogasili te nestanovitne luči in z njimi poslednje upanje onih, ki so jih nosili.

Po ulici, ki vodi proti herkulanejskim vratom, je korakal Klodij ves prestrašen in obupan. »Ako morem dospeti do odprte pokrajine,« si je mislil, »bo onstran vrat brez dvoma mogoče dobiti voz in Herkulaneum ni daleč. Hvala Merkurju! Malo imam izgubiti in ono malo imam pri sebi!«

»Halo! — Pomagajte — pomagajte!« je vpil nek prestrašen in tožeč glas. »Padel sem — moja baklja je ugasnila — moji sužnji so me zapustili. Jaz sem Diomed — bogati Diomed; deset tisoč sestercev onemu, ki mi pomaga!«

V istem trenutku je Klodij začutil, kako ga je nekdo vjel za noge. »Nesreča naj pride nad tebe — pusti me iti, bedak!« je rekel igralec.

»Oh, pomagaj mi vstati! — Podaj mi svojo roko!«

»Tukaj — vstani!«

»Ali ni to Klodij, Poznam ta glas! Kam bežiš?«

»Proti Herkulaneju.«

»Hvala bogovom! Isto pot imava do mestnih vrat. Ali se nočeš zateči v mojo vilo? Vsaj poznaš dolgo vrsto podzemeljskih hramov pod pritličjem — katera ploha more prodrati to avetje?«

»Prav imaš,« je rekel Klodij zamišljeno. »In ako založimo klet z živežem, moremo tamkaj celo nekoliko dni ostati, ako bi ti čudni viharji tako dolgo trajali.«

»Oh, blagoslovljen bodi oni, ki je iznašel mestna vrata!« je zaklical Diomed. »Glej, luč so postavili pod oni obok, katera naj vodi naše stopinje.«

Ozračje je bilo sedaj nekoliko minut mirno; svetilka v mestnih vratih je svetila svetlo in daleč naokoli; begunca sta hitela dalje — dospela do vrat — korakala mimo rimske vojaške straže; blisk je razsvetlil vojakov blede obraze in njegovo svitlo čelado; toda resni izraz njegovega obraza je bil miren celo v svoji grozi! Stal je pokonci in nepremično na svojem mestu. Celo taka strahna ura ni spremenila tega orodja neusmiljenega veličanstva Rima v preudarnega in samostojno delujočega možaka. In tamkaj je stal sredi treskajočih elementov;

ni bil zadobil dovoljenja, da bi zapustil svoje mesto in se rešil!*

Diomed in njegov spremljevalec sta hitela dalje, ko sta naenkrat naletela na neko žensko postavbo. Bila je deklica, ki je tolikokrat in tako veselo povzdignila svoj usodopolni glas, ko je komaj pričakovala »vesele predstave!«

»Oh, Diomed!« je zaklicala, »strehe! Strehe! Glej!« in pokazala je na otroka na svojih prsih — »glej tega malega otroka! — Moj je! — Otroku sramote! Nikdar ga nisem priznala notri do te ure. Sedaj pa sem se spomnila, da sem mati! Vzela sem ga iz zibelke njegove dojilke; ona je zbežala! Kdo bi se mogel v tej uri spomniti deteta, ako ne ona, ki ga je rodila? Reši ga! Reši ga!«

»Proklet na bo tvoj prodirljivi glas! Proč, vlačuga!« je zamrmral Klodij med svojimi zobmi.

»Ne, deklica,« je rekel bolj človekoljubni Diomed, »pojdi z menoj, ako ti je drago. Semkaj — semkaj — pod obok!«

In hiteli so dalje — dospeli do Diomedove hiše — in se glasno zasmejala, ko so prekoračili prag, kajti mislili so, da je nevarnost minula.

Diomed je zaukazal svojim sužnjem, da so znosili v podzemeljske hramove, ki smo jih zgoraj opisali, množino živeža in olja za svetilke, in tamkaj so iskali zavetja Diomed, Klodij, mati z otrokom, večina sužnjem, nekoliko prestrašenih obiskovalcev in klijentov iz bližnjih krajev.

VII. POGLAVJE.

Nadaljevanje razdejanja.

Oblak, ki je razprostrl tako globoko temo preko belega dneva, je postal sedaj gosta in neprodima tvarina. Tema ni bila tako podobna največji temi na prostem, marveč popolni in slepi temi kakega zaprtega prostora. V onem razmerju pa, kakor je naraščala tema, so postajali bliski okoli Vezuva svetlejši. Njihova strahna lepota ni obstojala v navadnih ognjenih barvah in nobena mavrica se ni mogla meriti z njihovimi mnogoličnimi in bujnimi barvami. Njihov sij je bil sedaj svetlo moder kakor najbolj sinje globine južnega neba — sedaj je bil živo zelen in se neprestano zvijal kakor velikanška kača — sedaj zopet temno in neznošno škrlatasto rdeč in se razlival na dolgo in široko skozi stebre dima in razsvetljeval celo mesto od enega konca do drugega — in potem naenkrat obledel, kakor duh njihovega lastnega življenja!

V premorih med plohami je bilo slišati podzemeljsko grmenje in ječanje valov razburkanega morja, in bolj tiho in samo najostrejšim prestrašenim usedom slišno šumenje in roštajoče vršenje plinov, ki so uhajali skozi razpokline daljne gore. Včasih se je videlo, kakor da bi se oblak odločil od njene trdne mase in navzel pri svitu bliska čudne in velikanske podobe človeških ali pošastnih postav, ki so se gibale po temi, zadevale druga ob drugo in hitro izginevale v viharji prepad sence, tako da so se očem in domišljiji prestrašenih potnikov nebitvene pare zdele kakor telesne postavbe orjaških sovražnikov — orodij groze in smrti.*

Pepel je segal na mnogih krajih že do kolena in vrela ploha, ki je prihajala iz kačedegega se dihanja ognjenika, je udrila v hiše in povsod razširjala močne in dušече pline. Na nekaterih krajih so padali po hišnih strehah ogromni kosi skal in pokrivali ulice z razvalinami, ki so od trenutka do trenutka vedno bolj in bolj zapirale pot, in ko se je dan nagibal proti koncu, je bilo bolj močno čutiti zibanje zemlje — tla so se gibala in majala — niti voza niti nosilnice ni bilo mogoče varno držati niti na najbolj ravnih tleh.

* Našli so okostja več kakor ene staze na njihovih mestih.

* Plinij.

* Dio Cassius.

SOBNO SLIKARSTVO IVAN KOŠAK

LJUBLJANA, Bleiweisova cesta 15

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela v najnižji izvršitvi in po solidnih cenah.

Kolesa, pnevmatiko, motocikle vse dele in opremo priporoča

J. GOREC

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta šte. 41

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Gradbeno podjetje

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in dru

LJUBLJANA, Resljeva cesta 9.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela